

Belgische regering wringt zich in nucleaire bochten

28/07/2015

De Belgische regering negeert de plicht tot het uitvoeren van een Milieu Effect Rapportage (MER) en publieke inspraak om levensduurverlenging (PLEX, Plant Lifetime Extension) voor de kerncentrales Doel-1 en Doel-2 maar mogelijk te maken. Op 18 juni 2015 werd het wetsvoorstel dat de levensduurverlenging van deze oude centrales regelt door het parlement aangenomen. Beide reactoren van het PWR-type (en allebei 433 MW capaciteit) dateren uit 1975 en hadden een oorspronkelijke ontwerpleeftijd van 30 jaar. In 2003 werd de 'wet op de kernuitstap' aangenomen die bepaalde dat beide reactoren 40 jaar open zouden mogen blijven.

Doel 1 bereikte die leeftijd op 15 februari 2015 en ligt sindsdien stil. Doel 2 zou op 1 december 2015 uit dienst genomen moeten worden. Door de recente wetswijziging mogen beide reactoren nu nog tot 2025 operationeel blijven. Tenminste, als de nucleaire waakhond, FANC, zijn goedkeuring geeft. FANC onderzoekt momenteel of het "Long Term Operation" (LTO) -plan van Engie/Electrabel voldoende veiligheidsgaranties biedt om de centrales zo veel langer open te kunnen houden. Ondertussen vechten milieuorganisaties de levensduurverlenging aan via gerechtelijke procedures.

FANC legt de lat voor plex erg laag

Daar waar FANC in 1999 nog vooropstelde dat oude reactoren slechts langer in dienst zouden kunnen blijven wanneer kon worden aangetoond dat ze via een *reactorupgrade* het veiligheidsniveau van een nieuwe reactor zouden evenaren, zwakte het zijn criteria voor levensduurverlenging gaandeweg sterk af. Nu is de FANC al tevreden als de eigenaren van Doel 1 en -2 via een "*agreed reactor upgrade*" kunnen aantonen dat ze het veiligheidsniveau van de "jongste Belgische reactoren" halen. Deze dateren uit 1985 en zijn dus nauwelijks 10 jaar jonger dan de oudste. Belangrijke inzichten die na de rampen in Tsjernobyl en Fukushima zijn verwerkt in eisen voor nieuwe kerncentrales spelen dus geen rol bij de beoordeling van de veiligheid van de twee Doel-centrales.

Uit het LTO-syntheserapport

(<http://www.afcn.fgov.be/GED/00000000/3900/3910.pdf>) valt op te maken dat FANC erg toegankelijk is inzake de invoering van de noodzakelijke “reactor upgrades” en de implementatie van de stresstestacties. Belangrijke veiligheidsmaatregelen die bij nieuwe reactorontwerpen evident en verplicht zijn, zoals een core catcher onder het reactorvat, worden niet vereist. Evenmin wordt geëist dat het opslaggebouw voor gebruikte splijtstofelementen veel beter beveiligd (“gebunkerd”) wordt. Van andere cruciale verbeteringsacties wordt aanvaard dat ze pas 3 tot 5 jaar na het ingaan van de verlengde levensduur effectief worden verwezenlijkt. Zo hoeven de reactorgebouwen pas tegen het einde van het jaar 2019 uitgerust te zijn met gefilterde drukontlastingssystemen (*filtered ventilation systems*). De helft van de verlengde levensduur is dan al verstreken.

Verwacht wordt dat FANC in de komende maanden de knoop zal doorhakken. Als de toezichthouder de lat inderdaad zo laag blijft leggen valt te verwachten dat Doel-1 en Doel-2 tegen eind dit jaar toestemming krijgen voor een doorstart.

Internationale verplichtingen worden genegeerd

Tijdens de parlementaire debatten die aan de goedkeuring van het wetsvoorstel voorafgingen, werd hevig gediscussieerd over de noodzaak om voor de levensduurverlenging een MER te laten maken en onder andere een (grensoverschrijdend) publiek consultatieproces te doorlopen. De Belgische Raad van State heeft in een advies (8 mei 2015) over het wetsontwerp ondubbelzinnig geoordeeld dat dit inderdaad vereist is. Ook een juridisch advies dat het advocatenkantoor Stibbe in opdracht van FANC opstelde, gaf duidelijk aan dat er een MER met publieke participatie moet plaatsvinden voor er tot een verlengde exploitatie kan worden overgegaan. Tot op vandaag weigert de minister van Energie, Marie-Christine Marghem, hieraan gevolg te geven.

De Raad van State staaft zijn advies door te verwijzen naar het “Verdrag Inzake Milieu-effectenrapportage in Grensoverschrijdend Verband” (het Espoo-verdrag) en het “Verdrag Betreffende Toegang tot Informatie, Inspraak in Besluitvorming en Toegang tot de Rechter Inzake Milieu-aangelegenheden” (het Aarhus-verdrag). Beide internationale verdragen zijn door België getekend en geratificeerd. Daarnaast verwijst de Raad van State naar de Europese Richtlijnen 2011/92/EU (MER-richtlijn) en 92/43/EEG (Habitat-richtlijn). Al deze verdragen en richtlijnen schrijven verplichtingen voor als het gaat de beoordeling van activiteiten die *een aanzienlijk effect op het milieu kunnen hebben*. De levensduurverlenging van kernreactoren hoort daar bij. Die verplichtingen omvatten het opstellen van een MER, het informeren van het publiek en het organiseren van daadwerkelijke inspraak van het betrokken publiek in de besluitvormingsprocedure. Bovendien moet dit niet enkel in België maar ook in de buurlanden, waar een potentiële impact verwacht kan worden, georganiseerd worden.

De regering vreest dat de organisatie van een grensoverschrijdende MER-procedure zoveel tijd in beslag zal nemen dat dit niet kan worden afgerond voor de periode van de verlengde levensduur begint. Hierdoor zou Doel 1 dit jaar niet meer beschikbaar komen en zullen ook Tihange 1 en Doel 2 vanaf respectievelijk 1 oktober en 1 december moeten worden stilgelegd. De regering voorziet problemen met de elektriciteitsvoorziening. Maar mag je dan daarom (inter)nationale wetgeving negeren? NGO's als Greenpeace stapten naar de rechter om alsnog de organisatie van een MER en een grensoverschrijdend publiek consultatieproces af te dwingen. In eerste aanleg weigerde de rechter zich echter uit te spreken over de rechtstreekse toepasbaarheid van de Espoo Conventie. Greenpeace tekende hiertegen beroep aan. Bovendien bereiden NGO's zich voor om naar de Raad van State te stappen zodra FANC zonder voorafgaande MER en publieke consultatie een definitief akkoord geeft voor de verlengde exploitatie. De internationale organisatie [Nuclear Transparency Watch](#) (waar WISE ook lid van is) zal het negeren van de MER-richtlijn door de Belgische regering onder de aandacht brengen van de Europese Commissie. WISE probeert ook Nederlandse

gemeentes in de grensstreek (zowel in Limburg, Brabant als Zeeland) op te porren om zich uit te spreken en van de Belgische overheid te eisen dat die publieke consultaties organiseert, ook in Nederland.

Afhankelijkheid verouderd kernparkt bedreigd bevoorradingszekerheid

De officiële reden om te pleiten voor het verder oprekken van de levensduur van Doel-1 en Doel-2 is al jaren hetzelfde; de vorige Belgische regering gebruikte deze ook in 2013 om het besluit de kerncentrale Tihange-1 tien jaar langer open te houden te rechtvaardigen; het veiligstellen van de energievoorziening in de periode tussen 2015-2018. Terwijl het juist de te grote afhankelijkheid van onbetrouwbare kerncentrales is die de voorzieningszekerheid de afgelopen jaren in gevaar heeft gebracht. Zo lagen Doel-3 en Tihange-2 (ieder 1000 MW) tussen juli 2012 en juni 2013 stil wegens de aanwezigheid van duizenden scheurtjes in hun reactorvat. Nadat FANC zijn voorwaardelijke goedkeuring gaf om opnieuw op te starten, werden in maart 2014 beide reactoren opnieuw stilgelegd. Nieuw onderzoek had onverklaarbare problemen aan het licht gebracht met betrekking tot de zogenaamde *breuktaaiheid* van het reactorvat. Ondertussen hebben deze reactoren de afgelopen 16 maanden geen enkele kWh stroom geleverd. Doel-4 moest na een tot dusver onopgehelderde sabotagedaad tussen september en december 2014 noodgedwongen worden stilgelegd. Doel-1 werd op 15 februari 2015 stopgezet omdat de wettelijk bepaalde levensduur bereikt was en de wetwijziging voor verlenging nog niet door het parlement was goedgekeurd.

De wetwijzigingen van 2013 en 2015, die de levensduurverlenging regelen van respectievelijk de centrales Tihange 1 en Doel-1 en Doel-2, laten in principe de datum voor de uiteindelijke kernuitstap in België ongewijzigd, het jaar 2025. Maar als je niet gefaseerd uitstapt, en dat gepaard laat gaan met nieuwe investeringen in vervangend (schoon) vermogen (en meer efficiency en besparingen!) dan geef je een volstrekt verkeerd signaal en weet je nu al zeker dat je tegen 2025 opnieuw in de knoei komt; dan moet er opeens heel veel tegelijk gebeuren.

De kalender voor de kernuitstap in België ziet er na de recente wetwijzigingen als volgt uit:

- Doel 3 : 1 oktober 2022 (40 jaar)
- Tihange 2 : 1 februari 2023 (40 jaar)
- Doel 1 : 15 februari 2025 (50 jaar)
- Doel 4 : 1 juli 2025 (40 jaar)
- Tihange 3 : 1 september 2025 (40 jaar)
- Tihange 1 : 1 oktober 2025 (50 jaar)
- Doel 2 : 1 december 2025 (50 jaar)

Doel-1 en Doel-2 zijn beiden 433 MW, alle andere reactoren zijn 1000 MW)